

N. Erdős
1213 N. 41st St.
1-1-09

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP

Minden eddigi társadalom története
százalharok története.
Világ proletárjai egyesüljétek!

Az iparilag fejlettebb ország a ne-
vesebb felettnek saját jövője képét
mutatja. (Marx.)

No. 100 szám. Vol. VI. évfolyam. New York, 1908 december 15 Egyes szám ára 2 cent. Helyben 1 cent.

AZ UTOLSÓ ÜZENET.

Hét esztendőn keresztül volt Roosevelt Ti-
vadar a Fehér Ház lakója, mint az Egyesült
Államok elnöke. Hagyományos szokás szerint
minden évben elküldte üzenetét a törvény-
hozó testületekhez s ezekben az üzenetekben
kifejtette álláspontját az országnak minden
fontosabb politikai és gazdasági ügyében,
ajánlatokat tett új törvények alkotására, ré-
gebbieknek módosítására s valamennyi üzene-
te tanubizonyosága volt annak, hogy az uralko-
dó osztály az ország legfőbb végrehajtó ha-
lalmát jó kezébe tette: Roosevelt Tivadar
hüségrel szolgált az Egyesült Államok uralko-
dó osztályának érdekében.

Utolsó üzenetében, melyet a napokban kül-
dött át az egybegyűlt képviselőknek és szená-
toroknak, nemcsak újra igazolja ajánlataival,
hogy a kapitalista osztály érdekeit nem tévesz-
tette szem elől, hanem egyenesen hivatkozik is
rá elsősorban azzal, hogy hét év és három
hónapon át tartó adminisztrációja alatt siker-
ült neki a kapitalista osztályt fölmenteni kül-
önöző adók fizetése alól; megtett mindent,
hogy a kapitalista osztály minél kevesebbet
kerüljön az állam fenntartása. Mint üzenetében
mondja: "Röviden szólván, hét év és három
hónap alatt a kiadások és bevételek különbö-
zete száz millió dollár volt, mely a kamattal
járó adósságot kilencven millió dollárral csök-
kentette, mely a Panama csatorna rendkívüli
kiadásai mellett is, évi kilenc millió dollár ka-
magnak fizetését tette fölöslegessé... Sem új
adókat nem kellett kivetni, sem a meglevőket
nem kellett emelni, ellenkezőleg egyes adókat
le lehetett szüntetni, másokat egészen meg le-
hetett szüntetni."

Más szavakkal: Roosevelt hét éves admi-
nisztrációja sikeresen törekedett arra, hogy a
kapitalista osztály többletéből az állam minél
kevesebbet emészen föl. Ez a takarékosra val-
ló hivatkozás nem a kongresszusnak szól,
mert a kongresszustól függ elsősorban, hanem
szól a kapitalistáknak, kik bizonyára méltányo-
lni fogják.

Attekintve az elnök a hét éves adminis-
trációját a tökéletesen szerzett érdeme-
ken, megemlékezik a bérmunkásokról s reméli,
hogy "az emberek, kik kézzel vagy ésszel dolgoz-
nak, sokkal több részt fognak kapni a va-
gyonból, melyet termelnek, mint jelenleg s ké-
pesek lesznek befektetni pénzt a termelés es-
közébe, melylyel a munkát végzik." Vagyis
a kapitalistáknak nem bérmunkásai, hanem
tulajdonostársai lesznek. De arra, hogy a bérmun-
kás, kik jelenleg oly csekély részt kap az ál-
tala termelt vagyonból, hogy nyomora állan-
dó, miként fektessen tőkét a termelés eszkö-
zeibe s miként váljon a kapitalista társává,
nem tud vagy pedig elefejtett tanácsot adni
az elnök, bár az előbbi valószínűbb. S mikor
egy óhajta érdekességben látni a munkást
és a kapitalistát, nem felejtik el a veszté-
ről, mely ellen védeni kell a "becsületes üzlet-
embereket s becsületes gazdagokat." A bírói
kötelező rendelkezése vonatkozásban "...köve-
telték, hogy az esküdtszék ítéljen, ha valaki
ezeket nem veszi figyelembe s ezáltal veszély-
sítették a bíróságok tekintélyét... mely,
ha sikerül, az osztályuralom trónrajtását je-
lentette volna."

Elsőször történt meg, hogy az Egyesült Álla-
mok elnöke az esküdtszék ítéletének kiterjesz-
tését a bírák despotikus intézkedéseivel
szemben az osztályuralom trónrajtásának
merte nevezni.

Az elnöki üzenetben a munkásbarátságon s
a "törvényszög" kapitalista korporációi üldö-
zésén keresztül csillan az igazí cél, melynek
elérésére törekedett a hét éves Roosevelt ad-
minisztráció: a kapitalizmus védelmezése a
belső és külső ellenségek ellen. "Valamennyi-
ünknek érdeke, hogy az individuális kezde-
ményező tehetőség s a nagyüzleti operációhoz
ma szükséges irányító értelem kell jutalom-
ban részesüljön." Tudjuk, hogy mit jelent ez.
Az individuális kezdeményező tehetőség s az
irányító értelem a munkásosztálynak a kapi-
talisták által való kizsákmányolás s a jutu-
lom pedig a munkásosztályból kifacsart hasz-
not jelenti.

S az elnök önmagához következetesen, nem
választja el, hogy az utolsó üzenetben tege-
ny ajánlatokat a kapitalizmus határozottabban védel-
mezésére. Elsősorban a belső ellenség, a mun-
kásosztály ellen. Erre legcélszerűbbnek látja
a bírói hatalom kiterjesztését: "A kötelező
bírói rendelet hatalmas olyan igazságszolgá-
lató eszköz, melyet semmi más alatt sem
szabad elpusztítani." Természetes, hogy igaz-
ságszolgáltató eszköz — a kapitalistáknak.

Sztrájk, bojkott esetén már számtalanszor
szolgáltattott igazságot a kapitalistáknak, — a
munkásoknak még sohasem. S csak természe-
tes, hogy az elnök kellő díjazásban akarja ré-
szesíteni a kapitalizmusnak e pilléreit. "A leg-
komolyabban ajánlom a kongresszusnak fig-
yelmébe azt a kötelességet, hogy bírálóknak
meg nem felelő díjazását emelje. Általában
véve senki sem végez éjtékesebb nyilvános
szolgálatot és senkinek díjazása nem oly méltá-
nyatlan. Kezdvé a főtvényszék bíróján, a
bírák fizetését meg kell kétszerezni."

Nem feledkeznek meg az elnök arról sem,
hogy a kapitalista bírák kezében a törvénynek
csak egy van ereje, ha kellő fegyveres erő áll
rendelkezésükre. Ajánlja a miliciának, a "Na-
tional Gard"-nak rendszeres szervezését, be-
gyakorlását, a gyilkosság művészetének már
az iskolákban kezdődő tanítását. Egyik felől
a kapitalista bíró, másik oldalán a rendelkezé-
sre mindig készen álló milícia: az uralkodó osz-
tály valóban nem panaszkodhatik, hogy a védel-
melről nem gondoskodnak kellőképen.

Azonban a kapitalista osztálynak szüksége
van a világ piacra s haderőre, mely a külföldi
versenyben támogassa. Nem feledkezett meg
az elnök erről sem. Nem kevesebb, mint nyolc
új elsőrendű hadihajó építését ajánlja a kong-
resszusnak s emellett a szárazföldi hadsere-
nek s a tüzérségnek létszám emelését. A kapi-
talista termelés fejlődésével egyre élesebbé vá-
lik a világpiacért folyó küzdelem, mindinkább
nékülözhetetlenné válik a hadsereg, mely a
külföldön lesz védendő a kapitalista érdekeket.
Valóban a kapitalistáknak sajnálni kellene
Roosevelt távozását, ha eleve nem volnának
biztosítva arról, hogy hozzá hasonló hű szol-
gát nyerne Taft személyében.

A KAPITALISTA OSZTÁLY.

Irta: Kautsky Károly.
Amerikai viszonyokhoz alkalmazva átdolgozta:
Dániel De Leon.

A kapitalista termelésnek egyik gyöngesége
az, hogy szerkezete egyre-egyre komplikáltabb
s az individuális kapitalisták mindinkább egy-
mástól függnék. Minden egyes kapitalista kö-
telességének, mely gazdasági tevékenységéből
reá hárul, gyors és kellő betöltése megköveteli,
hogy a többi is hasonló módon teljesítse köte-
lességét. Az ilyen kényes társadalmi szerke-
zet kevésbé tűrheti, mint bármely más meg-
előző, hogy az egyenetlenségeket az érdekelt
felek simítsák el egyedül. Minél inkább egymás
ra vannak utalva a kapitalisták az összműkö-
désben, összeütköző érdekeik annál bonyol-
dottabbak lesznek. Ez a gyöngeség teszi szük-
séssé a megfelelő jogszabályokat, a törvényren-
dszereket, a kellőképpen felszerelt kormányzatot,
melynek módjában áll, hogy az egyes kapi-
talistákat kötelességük teljesítésére szorítsa.
Ezért szükségesek a törvényszékek mindazon
segédesszervezetekkel együtt, melyeknek hivatása
az, hogy a törvényszéki határozatoknak ér-
vényt szerezzenek.

Második gyöngeség: a kapitalista államnak szüksége van a külföldre, — ezért szükséges a hadsereg.

A kapitalista rendszernek második gyöngesé-
ge az, hogy önmaga alatt vágja a fát. Minél
többet termel, annál nagyobb lesz a proletáriá-
tus száma s annál csekélyebb a népek vásárló
képesége a saját országuk árujaiban. Így a
kapitalizmus minden országban a saját ár-
upiacát korlátozza oly arányban, amilyenben
termelése fejlődik. Szűkebb korlátok közé jut-
ván a hazai piac, a kapitalista saját politikai
határait túl, külföldi piacot kénytelen keresni.
Tehát a külföldi kereskedelem kezdettől fogva
fontos szerepet játszik a kapitalista termelés-
ben. Amely arányban fejlődik az utóbbi, oly
arányban válik a kapitalista országban az
egész kapitalista osztályon vitális érdek-
désévé a külföldön való biztonság s a hatalom-
nok idegen földre való kiterjesztése.

A külföldön, a világpiacon minden nemzet
kapitalistái versenyző félként állnak egymás-
sal szemben, hogy egymással mérkőzhessenek,
mindenik a saját országának hatalmához folya-
modik, hogy jogait ágyúival védelmezze, vagy
amit még jobban szeret, versenytársait egy-
szerűen őrzi el. Azelőtt rendszerint dinasz-
tikus háborukat folytattak, míg a mai háborúk
lényegükben kereskedelmiek, ha boncolgatjuk,
végső okaikat rendszerint a hadviselő nemze-
tek kapitalistáinak összeütköző gazdasági ér-
dekeiben találjuk.

A kapitalista termelésnek e gyöngesége, a
világpiac meghódításának a megtartásának
szüksége volta teszi szükségessé a hatalmas
tengeri és szárazföldi haderőket. Ezért szük-
séges a kormánynak hadügyi ága a tengeri és
szárazföldi hadsereggel, mely évről-évre nö-
vekszik s növeli a számát annak az osztálynak,
mely produktív munkát nem végez, hanem
csak emészt; mely a "harc művészetét" fej-
leszti; melyet a kapitalista többletből kell fen-
tartani.

Harmadik gyöngeség: a kizsákmányolók és kizsákmányoltak összeütközése, — ezért szükséges a bírósá- g, rendőrség, milícia.

A kapitalista termelő rendszernek harmadik
gyöngesége abban az ellenségeskedésben rej-
lik, melyet a kizsákmányolók és kizsákma-
nyoltak, a tulajdonosok és a proletárok
között hoz létre. Ez a gyöngeség közös tulaj-
donsága volt valamennyi előző termelési ren-
dszernek, lévén valamennyi az emberi kizsák-
mányolásra alapítva, azonban ez a rendszer
még intenzívebbé s elviselhetetlenebbé teszi e
bajt. Minél jobban fejlődik ez a rendszer, an-
nál nagyobb lesz az összeütközés, annál éle-
sebb lesz az ellentét a két legnagyobb s ma-
holnap egyedül megmaradó két osztály, a ka-
pitalista és a munkásosztály között s annál
nagyobb, hatalmasabbá válik a proletáriátus.
Növekvő száma, a megélhetés növekvő bizony-
talansága, a növekvő szükség és függés, mind-
ezen okok egyesülnek, hogy a proletáriátust
egyre félelmebbé tegyék a kapitalista osz-
tályra. E gyöngeség vagy veszély teszi szük-
séssé az államnak harmadik funkcióját, a
munkásosztálynak elnyomását. Ezt a funkciót
a már előzőleg említett kiterjesztése tölti be.
Még több törvényszék válik szükségessé, me-
lyeknek az elnyomásra alkalmas eszközök
állnak rendelkezésére, — rendőrség, csendőr-
ség, detektívek, milícia, hadsereg.

Negyedik gyöngeség: a bűnnek tényésztése, — ezért szükségesek a börtönök, fegyházak, javítóintézetek.

Végül a kapitalista rendszer legszembe-
több gyöngesége közé tartozik egy értelmetlen,
degenerált, bűnös osztálynak, a népsöpredék-
nek* megteremtése. Amint a kapitalizmus nö-
vekszik, a nép veszt a talajt a lába alá. A
tömegnek függése s bizonytalansága végze-
tté válik jellemére. A népek leggyöngébbjei
rohamosan sülyednek a proletáriátus színvo-
nala alá, a népsöpredék közé s megkezdődik
erkölcsi rothadásuk. A népsöpredék számát
egyarant szaporítja a kapitalista osztály s a
munkásosztály s nem kevesebb szaporítja szá-
mát a középosztály. A termeléshez szükséges
tőkének emelkedése tönkrétszi a kapitalistát,
kinek tőkéje nem elegendő, hogy a versenyben
megállja helyét; összetöri a középosztály tag-
jait; pusztítja a proletáriátust. A legszeren-
setlenebbeknek, a leggyöngébbeknek vagy a
legrosszabb indulatuaknak a család, a legese-
kélyebbtől a legsötétebbig variáló bűn válik
menedékvé. A kapitalista rendszernek e gyön-
gesége minden országban szükségessé teszi a
kormánynak egy rendkívüli kiterjedt ágát, a
bűnügyi intézményeket, számtalan börtön-
vel, fegyházaival, javítóintézeteivel.

A kapitalista államnak e négy funkciója,
mely egybevégy a kapitalista rendszer négy
legfőbb s legáltalánosabb gyöngeségével,
rendkívüli nagy kiadásokat tesz szükségessé,
melyek alaposan megnyirbálják a kapitalista
többletet.

A kapitalista köztársaságokban van még
egy mód, melylyel a kapitalista osztály több-
letébe belemarkol a saját állama. Ezt lehetővé
teszi a népsöpredéknek egyetértő s a politika
különböző ágaira kiterjedő működése. Az álta-
lános — legalább a férfiakra kiterjedő — sza-
vazójog s söpredéknek kezébe oly fegyvert
nyújt, melyet gyakran használnak sohasem tévedő
biztonsággal s melylyel állami vagy községi
hivatalokba juttatja. Ezek a képviselők aztán
olyanok a kapitalista osztályon, mint a piócák
és amit a kapitalisták többletéből kiszívnak,
megosztják társaikkal. Minden köztársaság-
ban, különösen az Egyesült Államokban gyak-
ran példáját látjuk s tünetemnek. A sok példa
közül legszembetűnőbbet New York város
nyújtja, ahol a Tammany Hall, a város szer-
vezett bűne tartja kezében a politikai uralmat
s valóságos piócája a helybeli kapitalistáknak.
(Folytatjuk.)

*) Némethben: lumpenproletariat; angolban:
slums. Bővebben foglalkozik vele Kautsky
harmadik röpirata, az "Osztályharc".

Egyről másról.

A PUSKAPOR TRUST. — ROOSEVELT PÖRÖL. — AZ EREDMÉNY. — A DEMOK- RATA KÉRDÉS. — LOPOTT, MERT CSALÁDJÁ ÉHEZETT.

Az Egyesült Államok főállamügyésze a
Roosevelt "polici"-nek megfelelően pörbe fog-
ta annak idején a puskapor trustot is. A hosszú
időn át húzódó pör folyamán kiderült s most
kétséget kizárólag bebizonyosult, hogy nem-
csak az Egyesült Államok puskapor gyárai
egyesültek, hanem a du Pont löportársulatnak
sikerült egyesíteni az egész világ löportágyár-
tását oly módon, hogy a verseny megszűlvén ki-
zárattott s a még független társulatoknak nincs
más hátra, mint vagy beolvadni a trustba,
vagy földelni a küzdelmet.

1897-ben egyesült a du Pont társulat az Aus-
tin Powder Companyval s az egyesüléshez rö-
vid idő alatt csatlakozott közel száz amerikai
és európai társulat, e száz társulat közt lévén
kivétel nélkül valamennyi amerikai társulat.
Közös megállapodás történt arra nézve, hogy
bármely amerikai társulatnál, az illető társulat
vagy ugyanolyan árban fog szállítani, mint az
európai kapitalisták, vagy magasabb árban,
azonban olcsóbb árért semmi szín alatt sem.
Ezzel azt akarták elérni hogy minden társula-
tot a maga területümről szorítsanak. Mert
nem feledkeztek meg arról sem. Egyszerűen
fölszították maguk közt az egész világot. Az
Egyesült Államokat s Mexicot az amerikai,
Európát az európai társulatok üzletterévé tet-
ték. Délamerikát a kettő között osztották föl,
a West Indiákat és British Hondukat közös
területté tették.

Hogy egyik társulat a másik területére át ne
csapjon, a megállapodás megszegésére 50.000
dollár bírságot állapítottak meg, melyből a
társulat kárpótolta magát.

A megállapodás ideje 10 évre szolt s akkor
lehetett csak módosítani.

Ez az egyesülés annyira bevált, hogy lehe-
tetlenné tett minden versenyt s nem volt kor-
mány, melynek rendelkezését ilyen módon ne a
löportrust kapta volna meg.

Ennyit sikerült a puskaporgyárosok egyes-
léséről megállapítani. Most csak az a kérdés:
Még ha a törvényszék az "Anti Trust" tör-
vény megsértésének találja is e megállapodást,
miként teszi lehetővé? Miként fogja az
európai társulatoknak megtiltani, hogy az
amerikaiakkal ne egyezzenek meg s a versenyt
ne tegyék lehetetlenné?

Jó ideje már, hogy a Panama csatorna pana-
mái napfényre kerültek s ugyancsak kellemet-
len napokat szereztek Rooseveltnek. Taftnek s
még egynehány politikusnak és kapitalistának.
Egyre határozottabb formát öltött a vád, hogy
az Egyesült Államok negyven millió dollárt
fizettek az okért a régi francia Panama-rész-
vényekért, melyek tulajdonképpen három millió
dollár ellenében jutottak amerikai kezébe s
az így kiemelt 37 millió dollár javarészt
Roosevelt sógora s Taft testvére osztotta meg.

Az így érintettek méltóságteljes hallgatással
akarták elintézni a dolgot, míg végre Rainey
képviselő indítványa folytán, mint már említet-
tük, a kongresszus elé került. Bár a kongressz-
sus még nem foglalkozott az indítvánnyal s a
republikánusok részéről folyik a tanácskozás,
hogy nem volna-e célszerű az indítványt egy-
szerűen elvetni, az úgy olyan hullámokat vert,
hogy Roosevelt jónak látta megszólalni.

Az illinois-i küldöttség kihallgatásakor jelen-
tette ki Deneen kormányzó, hogy "ha meg
lehet fogni őket bűnös rágalmazásért, megki-
sérlem megfogni őket." (Akiktől a vádak ered-
tek.) Az elnök hivatkozott arra, hogy a negy-
ven millió dollár Franciaországban fizetett
ki s a kormánynak nincs tudomása arról, hogy
azok között, kik e pénzt osztották, csak egy
amerikai polgár is lett volna.

Hát ami azt illeti, a vádak elég súlyosak ar-
ra, hogy abban az esetben, ha a valóságban
nem felelnek meg, alkalmat adjanak az elnöknek,
hogy rágalmazás miatt pört indítson, valamint
az is eléggé ismert dolog, hogy a "New York
World" folytán került napfényre s valóban
itt az ideje, hogy az elnök ne álljon meg a ta-
gadással, mint idáig, hanem vigye a dolgot a
törvényszék elé.

A Szocialista Munkáspárt jelöltjeire leadott
szavazatokról idáig a következő államokból
érkezett hivatalos jelentés:

Állam:	A szavazatok száma:
Connecticut	1904. 1908. 575 608
Illinois	4.698 1680
Indiana	1.598 643
Kentucky	596 404
Massachusetts	2.359 1011
Missouri	1.674 868
New Jersey	2.680 1196
Ohio	2.633 721
Pennsylvania	2.211 1222
Rhode Island	488 183
Virginia	56 25
Arizona	000 69
Minnesota	974 000

Összesen: 20.963 8.806

Ezekben az államokban a szavazatok száma
12.151-el csökkent. A Socialist Party szava-
zatainak száma ugyanazon államokban s azokon
kívül West Virginianban, South és North Car-
olinában, Vermontban, Wyomingban, Mary-
landben, Maineben, Mississippiben, Iowaban s
Delawarában 210.627 volt, vagyis 17.543-mal
kevesebb, mint 1904-ben. A többi államokból
még nem érkezett hivatalos kimutatás.

Az egyik demokrata lapban olvassuk a kö-
vetkezőket:
"Amiről gondolkodnunk kell!"

Szövetségi kiadások 1878-ban \$135.000.000
Szövetségi kiadások 1908-ban \$638.000.000

Ezt a kimutatást nyújtja Cortelyou, pénz-
ügyi titkár, beleszámítva az összehasonlítás
kedvéért az államadósság kamatait, a nyug-
díjakat stb.

Harminc év alatt, 1878-tól 1908-ig ennek az
országnak lakossága körülbelül 85 százalékkal
nemzeti vagyona pedig, a kormány statisztikai
kimutatása alapján 185 százalékkal emelkedett,
míg a kormányzás költsége, — nem számítva
a rendkívüli kiadásokat, — közel négyszáz szá-
zalékkal emelkedett.

Méddig eladhat egy nemzet ezen az uton
anélkül, hogy pusztulását ne idézze elő? Még
ha "billiók ország" vagyunk is, nem léptük-e
már át az észszerűség határát a kiadásokban?
Ez a kérdés s e kérdés jellemző a demokra-
táknak. A nép nevében, a nép érdekében teszik
föl a kérdést, azonban a költségvetés kormányzás,
a "pazarlás" a kapitalisták érdekeit érinti. A
kapitalistáknak érdeke a hadsereg fenntartása, a
bíráknak, a törvényszékeknek fenntartása, az ál-
lami hivatalnokoknak, az uralkodó osztály ér-
dekeit hűségesen szolgálóknak, javadalmazása,
nyugdíjazása, az egész kapitalista állam fen-
tartása. Mindezt nekik kell fedezni abból, amit
a munkásosztályból "haszon" gyanánt kitér-
szenek. Sokba kerül az államtartás — az ő ká-
ruk, kevésbé kerül — az ő hasznuk. Ha e kér-
dés bántja a demokratákat, elismerés illeti meg
őket — a kapitalistáktól.

Mellesleg megjegyezhetjük azonban, hogy
az uralkodó osztály teljesen meg van elégedve
a republikánus kormányzattal, még ha költsé-
ges is.

New Yorkban a rendőrség kezébe került
John Brady. Lopással vádolták. A rendőrség
szerint Brady a gazdagabb házakat kereste föl,
mint gázinspektor s elvitte, ami a keze ügyébe
került. Az ál-gázinspektor vallomása nem a
saját bűnének beismerése, hanem vád a kapi-
talista termelő rendszerre, mely bűnösöket ne-
vel. A vallomás igen rövid: "Feleségem és hét
gyermekem van, kiknek eledel kell. Munkát
nem tudtam szerezni, nem volt más hátra,
mint lopni."

Ki a bűnös? Az az ember-e, kinek lopni kell,
hogy családjának kenyeret adhasson, vagy az
a társadalom-e, mely megtagadja tagjaitól az
életfenntartásra való jogot?

Kik a lapot nem kapják rendesen, levelező-
lapon tudassák velünk a következő angol szó-
veggel:
Editor, Népakarat, 516 E. 6th St., New York.
I am a subscriber of your paper, but I don't
get regulary. Please send it to this address:
Név
Szám és utca
Város

NEPAKARAT

szocialista munkáspárt.
A Szocialista Munkáspárt hivatalos közlönye.

Kiadja
az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség
528 E. 6th Street, New York, N. Y.

Megjelen minden kedden és pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre \$2 00
Fél évre 1 00
Negyed évre 0 50
Európába 12 korona.
Egyes szám ára 2 cent.

A munk. bel. szov. hivatalos közlönye.

Szerkesztővel értekezni lehet hétfőn és szerdán 6-tól 8-ig.

NEPAKARAT

Publ. by the Hungarian Socialist Labor Federation of America
528 E. 6th Street, New York, N. Y.
Ch. ROTHFISHER, National Secretary.
F. ROTHENFELD, National Treasurer.

ISSUED EVERY TUESDAY AND FRIDAY.
SUBSCRIPTION YEARLY \$2.00
SINGLE COPIES 2c

Entered as Second-Class Matter August 28, 1907,
at the Post Office at New York, N. Y.
New York, Tuesday, Dec. 15, 1908

A BALKÁNI ESEMÉNYEK.

Irta: Kunfi Zsigmond.

Törökország államadosságai 113 millió font sterlingre, vagyis majdnem 2800 millió koronára rúgnak, amely összeggel kizárólag külföldi tőkepenzeseknek tartozik. Ezen adósságok törlesztésére 1881 óta dette publique ottomane nevével, külföldiek vezetésével álló szervezet ügyel föl, amely számára le vannak kötve illetégek el vannak zálogosítva a török birodalom fogyasztási adói, a vámkör egy része, továbbá azok az adók, melyeket a hűbéri tartományok: Bulgária, Keletrumélia és Cyprus fizettek a szultánnak. Világosan mutatja már ez az egy szempont is, hogy az unrópai tőkés, különösen a németek, angolok, franciák minő nagy mértékben vannak érdekelve már pusztán az államadosságok révén is minden változásban, amely a Balkánban végbemegy. Bulgáriának az elszakadása például lehetetlen a teszi Törökország számára államadosságai rendszeres fizetését, mivel az önálló bolgár királyság sem adót fizetni, sem eddigi adóját egy összeggel megváltani nem hajlandó és ezzel bizonytalanul válik az államadosságok kamatainak fizetése és a tőkötörlesztés is. A mostani válság kitörésekor például a török értékpapírok francia birtokosainak szindikátusa föl-szóllította a francia külügyminisztert, hogy védelmezze meg a török értékpapírokba beruházott francia tőke érdekeit, hivatkozva többek között arra, hogy az 1894-ik évben a párisi börtén kibocsátott 1,600,000 font sterlingnyi török kölcsönnek az a kilométerpénz a földzete, melyet a keleti vasutak bolgárországi vonalait után fizetnek a szultánnak. A keleti vasutársaság vonalainak a bolgárok által való elrablása ettől a jövedelemtől megfosztja a török kormányt, illetve a francia hitelző tőkepenzeseket. Törökország összes állami jövedelmének hatodrészt, körülbelül 68 millió koronát, kénytelen államadosságainak törlesztésére fordítani. Pedig az államadosságokon kívül még más nagy tartozásai is vannak Törökországnak az európai kapitalisták osztályával szemben. Egy francia író, René Pinon, aki kitünően ismeri a török birodalom gazdasági és politikai viszonyait, azt írja, hogy Törökország Európával szemben való tartozásainak kamatfizetésére és tőkötörlesztésére legalább 100 millió frank szükségeltetik évente. Ugyanezen író szerint a francia tőke 1,942,000,000 frank tökével, a német tőke 610 millió frank tökével van a török birodalomban érdekelve. Természetes dolog, hogy ilyen nagy, a munkásságból kiszajtott összegek megvédelmét a kapitalista állam elsőrendű kötelességének ismeri és ez az egyik gazdasági oka annak a nagy figyelemnek, amelyvel az európai államok a Balkán-eseményeket kísérik. Vigyáznak az ilyen nagy adóssa.

Azokban az európai kapitalizmus nemcsak hitelezője a török birodalomnak, hanem a modern állam külsőségeivel való fölrüházója és hossza 5730 kilométer, amely mind külföldi tőkéből épült. Külföldi tőkével építik a közutakat, kikötőket, közúti vasutakat: ők tartják üzemben a hajós társaságokat, bányákat. Külföldiek állanak a Dette publique ottomane és a Banque ottomane élén. És a külföldi bankoknak egész tömege dolgozik a török birodalomban. A Banque Ottomane, a Banque de Salonique, a Crédit Lyonnais a francia tőkét vezeti el a török birodalomba és ezeket uralta jó hosszú ideig a török pénzpiac. Néhány esztendő óta azonban megindult a német bankok alapításával a német tőke áramlása. Csak néhány esztendő termése: a Deutsche Palestina-Bank, az Orient-Bank 10 millió frank alapítókával, a

Deutsche Orient-Bank 20 millió frank alapítókával és így tovább. A nemzetközi tőkének ilyenformán mint a török állam hitelezőjének, mint a török gazdasági élet finanszírozójának, fontos érdekei vannak a török birodalomban. A kapitalista országokból kivándorolt ipari tőke és pénztőke egyaránt ott áll mellette, a nagy kölcsönök és nagy vállalkozások forrása mellett.

Nem jelentéktelen e mellett a török birodalom ipari szükséglete. Nemcsak pénzben, hanem iparcikkben is nagy bevételre szorul az ottomán állam. Ipara egyáltalán nincsen: a régi, kezdetleges háziipart töröktette az európai államokból bejövő árak tömege, modern gyáripár pedig számos okból nem alakulhatott még ki; az európai tőkét elsősorban a nagy közlekedési eszközök: vasutak, hajók, távirók létesítésére fordítják. A közönséges fogyasztási cikkeken kívül a török hadsereg felszerelése kitünő üzlet az európai szállítóknak: ágyuk, puskák, páncélos hajók, torpedók és a modern civilizáció egyéb uttoróinak a szultán hadseregébe való eljuttatása igen fontos mozzanata az európai államok Balkán-politikájának. Harmonikus érdekmegoszlás van a kapitalista államok között: azok vezetnek az áruforgalomban, amelyek kevésbé vannak érdekelve a tőkeforgalomban, Franciaországot kivéve, mely mindkét téren nagy szerepül.

A török államba való behozatalban így részesedtek a főbb európai államok 1906-ban:

Angolország	13,765,000 tonna
Ausztria-Magyarország	7,389,000 "
Franciaország	3,687,000 "
Olaszország	3,626,000 "
Oroszország	3,048,000 "
Németország	1,678,000 "

Látnivaló ezen számokból, hogy a török birodalom mint vevő is fölkelhet a európai kapitalizmus figyelmét és érdeklődését. Ha tehát a közvetlen gazdasági érdekeltség szempontját nézzük, akkor a keleti kérdés Francia- és Németország, Anglia kapitalistái számára egy nagy adós fizetőképességének, Anglia, Ausztria-Magyarország, Olasz és Oroszország számára egy nagy vevő vásárló erejének megóvása, esetleg fokozása képében jelentkezik. Ez azonban csak egyik oldala a kérdésnek, amely teljesen kielégítő magyarázatát nem nyújtja a török birodalom nagy szerepének. Árúik számára nagy és talán jobb piacokat is találnának az európai államok, kölcsöntőkét is elhelyezhetnék másutt, megbízhatóbb adósnál, pedig a török államba igen sokszor rákényszerítik a kölcsönt. Már ez is mutatja, hogy a közvetlen gazdasági érdeken kívül más okai is vannak az európai államoknak a török birodalommal való foglalkozásra. Ez a kérdés azonban nem lehet úgy megvizsgáltni, ha csak a török államot nézi az ember, hanem be kell illeszteni természetes környezetébe és kapcsolatába, amelyek a többi balkáni államokhoz hozzáfűzik. (Szocializmus.)

(Folytatjuk.)

AZ ACÉLGYÁROKOK EBÉDJE.
E. H. Gary, a "United States Steel Corporation" elnöke, a minap adta szokások évi ügynevezett "Golden Rule" ebédjét, az amerikai acélgyárosok tisztelésére.
Hogy a nemdologozóknak mily gazdag társasága gyűlt össze az ebéde mutatja az, hogy Gary vendégei közül csupán csak 34 ember 1,508,241,770 dollárt képviselt.

F. H. Perkins, az International Harvester Company acél-departmentjének elnöke százhusz millió dollárral, W. E. Corey, a United States Steel Corporation-er millió dollárral. August Heckscher az Eastern Steel Company-t kilenc millió negyvenezer dollárral. I. M. Scott a La Belle Iron Works elnöke tíz millió dollárral képviselték azon cégeket, melyeknek igazgatói.
Ezek a milliók azonban csak üzleti tőkét képviselnek s nincsenek beleszámítva azok a milliók, amelyek az acélgyárosok képviselőinek személyes tulajdonát képezik. Vajjon, ha a munka gyümölcse a munkást illetné, azok, kik most Gary ex-bíró asztalánál minden képzellet fölülmuló gazdag lakomát ülnek, ők, a milliók urai, nem éhen vesznének-e el?

KAPITALISTÁK "KOCKÁZATA".
A Standard Oil Company ellen indított per tárgyalásán a társaság alelnöke, Archbold beismerte, hogy a Standard Oil Company Indiana állam területén levő finomító telepein 1000 százalékos haszont minden esetben még nagyobb kockázatot jelent, következtetésre, még erősebb igazolását a kapitalista "béré"-nek. Az 1000 százalékos haszon tehát nem jelent mást, mint azt, hogy a kapitalista az összesség érdekében önmagát fölfalozó "kockázatot".

A Standard Oil Company ellen indított per tárgyalásán a társaság alelnöke, Archbold beismerte, hogy a Standard Oil Company Indiana állam területén levő finomító telepein 1000 százalékos haszont minden esetben még nagyobb kockázatot jelent, következtetésre, még erősebb igazolását a kapitalista "béré"-nek. Az 1000 százalékos haszon tehát nem jelent mást, mint azt, hogy a kapitalista az összesség érdekében önmagát fölfalozó "kockázatot".

Magyarországi hírek.

A képviselőház ünnepelt. Az osztrák császár jubileumát tehát megünnepelte december 2-án a tisztelt Ház. Kossuth Lajos fia háláadó istentiszteletre ment, mert 60 éve annak, hogy koronázás nélkül, hitlevél nélkül trónra lépett Ferenc József s ezzel a lépéssel megkezdte az utat, amelyen haladva odáig ért, hogy a debreceni nagytömegben Kossuth Lajos a Habsburgokat trónvesztetettnek nyilvánította. Azt hozza föl e diszes társaság most eljárása menetére, hogy a magyar képviselőház 10 évvel ezelőtt Szilágyi Dezso elnöklése idején az ő javaslatára hasonló jubileumot ült.
Hát ez igaz. De igaz az is, hogy a jubileum ellen a parlament mai többségi pártja tiltakozott a legenergikusabban és Kossuth Ferenc pártja nevében nemzetellenes bűnnek deklarálta a jubileumot.
Ma pedig elkövetik ugyanezt a bűnt. Igaz, hogy ma ők ropogtatják az abrakot a kormány-párt istállóiban.

Redőrl-ügy. A magyarországi munkásmozgalom — egy politikai mint gazdasági vonatkozásaiban — a rendőrség kezeli. Hogy kozák módon, azt mondani is fölösleges. Ennél fogva egészen rendjén van, hogy a szocializmus munkásmozgalmairól évről-évre a budapesti államrendőrség számol be, akár csak a prostitucióról, vagy a betörések lopásokról.
Most megint megjelent a főkaptány jeles irodalmi alkotása, egy tizenkétlapos terjedő könyv, amely az 1907-ik évi munkásmozgalmairól számol be. Célját és hasznát tekintve, ez a munka teljesen fölösleges, értéktelen újra lenyomtatása kongresszusi, népgyűlési jegyzőkönyveknek és a rája költött pénz bűnös elfecsérelése a nép kérésre adófilléreinek. De egy haszna mégis van Boda főkaptány ur művének: megtudhatja általan minden munkás, hogy míg az urak neprontó politikálása polgári jog, melyet senki sem korlátoz, addig a munkásság politikai meggyőződése rendőri ügy, melyet a rendőrség kezel kardszappal, bikkacsokkal és tollal. Szociáldemokrata, újjászervezett, vagy parasztpárti: ha egyszer munkás, akkor mindegy kutyá a mi hatalmasaink szemében.
Hát az is megér valamit, ha a rendőrség erő a magyar "egyenlőség" évenként így kitanítja a munkásságot.

Verekedés a müegytemen. Amióta Apponyi a kultuszminiszter azóta a szentimrésegyetemi hallgatónak minden szabad. A nagyszájú miniszter klerikális működésén vérszemekt kaptak a szájas klerikális technikusok is, akik egész nyílt akciókat kezdtek a zsidó vallású technikusok ellen. A mérnöki szakosztály II. évfolyamának termében például elszigetelten dolgoznak, aminek a zsidók örülnek a legjobban, mert a papi maszlagtól megköttyösödött hülyöncök társaságának kellemetlen szaga van, — ezenfölül plakátot is ragasztottak ki a terem ajtajára: "kutya-knek és zsidóknak tilos a bemenet". Egy zsidó vallású technikus leszakgatta ezt a föliratot, mire a klerikális csemeték bosszút forraltak ellene. Gyáva vezérükkel, Nádas Ödön szentimréssel az élükön megles-ték a fölirat eltávolítását és vagy huszan nekimentek annak az egy embernek. Ez a kvalifikálhatatlan támadás jellemzi a klerikális zászások bátorságát. A verekedés híre eljutott a rektori irodába is, ahol a napokban fognak ítéletet mondani a dologban. Tekintve, hogy most Apponyi a kultuszminiszter, az ítélet valószínűen a klerikális tacsók mellett fog dönteni.

Az agráriusok és a tanúgy. Az Omge irodalmi és tanügyi osztálya érdekes követelést támasztott: gazdasági fölökölát akar fölállítani, valami egyetemet, amelyen a birkaenyésztés és a trágyának éppen úgy legyen tanászeke, mint a többi egyetemen a fizikának és művésztörténetnek.
De hát mire való ez az ispán-egyetem, amikor őt gazdasági akadémián is tanulják a jövendő gazdasítisztek a birkanyírás és munkássyuzás alapelemeit?
A megokolás érdekesebb a tervnél is. Az Omge azért akar egyetemet is az akadémiák fölé, mert a gazdasítisztek között sok a munkanélküli, a pálya nem csábító. Hogy a gazdasítisi pályán kilátás legyen egyetemi tanárságra való emelkedésre, tehát nagyobb legyen a gazdasági kvalifikáció értéke — erre kell az új föliskola.

A gazdasági egyetemi tanársággal akárják jutalmazni kiöregedett tisztjeiket nyugdíj helyett: az állam tehát állítson az Omgeknak egy egyetemet. Mégis szép dolog ez az agrárius buzgólkodás a tanügy érdekében!
A clevelandi állami vezetőség, az Ohio államban levő szocialista munkásszervezeteket a karácsonyi ünnepekre, Cleveleandba ÁLLAMI ÉRTEKEZLETRE hívja egybe.
Ez uton is fölkéri az állami vezetőség a clevelandi központhoz tartozó összes osztályokat, hogy az értekezlet naprendjének fontosságára való tekintettel, okvetlenül küldjének megbízottakat az értekezletre.

Kulföldi hírek.

Szocialisták üldözése. Japán példája élénken megvilágítja annak a tudományos tételnek az igazságát, hogy hasonló gazdasági viszonyok hasonló politikai és társadalmi jelenségeket vonnak maguk után. A kapitalizmus fejlődését Japánban nyomon követte a szocializmus terjedése és ezt megint a szocializmus üldözése követi. Hyndeman elvtárs levelet kapott a japán szocialisták vezérétől, Katayama elvtárs-tól, melyből az tűnik ki, hogy a munkásmozgalom tekintetében valóságos orosz viszonyok uralkodnak Japánban. A levél így szól:
A japán szocialista mozgalom éppen most hagyta el első hatalmi stádiumát. A szocializmus győzelmét arattott a nép gondolkodásában és ennélfogva annál jobban gyűlölik a kapitalisták számára az alkotmányos, sem törvényes oltalom nincs Japánban. Egy néhány héttel ezelőtt egy elvtársunk könyvet írt a fogházban, a könyvet a kiadóhoz küldte, de amikor kész volt, a rendőrség minden törvényes eljárás nélkül elköszötte.

Az általam szerkesztett **Szocialista Ujság**-ot még nem nyomták el. De a rendőrség folyton beavatkozott a nyomdában s annyi bajt és kellemetlenséget okozott az nyomdatulajdonosnak, hogy az végre nem akarta tovább nyomni a lapot. Ily módon három hónapon át nem nyomhattuk lapunkat. És most sem vagyunk képesek lapunk angol nyelvű részét nyomtatni, úgy hogy a világ nem értesülhet róla, hogy mit tesznek mi japán szocialisták.
Most vagy husz elvtárs van fogházban és akik szabadon járnak, azokat folyvást rendőr-kémek veszik körül. Ez természetesen nagyon kellemetlen rák nézve és nagyon megnehezíti munkánkat.
Ez a kegyetlen elnyomatás és üldözés különösen az új kormány uralma óta szigorú. A jelen kormány el van tőkélve arra, hogy letiporja a szocialista mozgalmat és minden szocialista orgánumot elnyomni iparkodik. Négy vagy öt lapot már tényleg el is nyomtak. Egy néhány nappal ezelőtt a kormány megtiltotta nekünk egy amerikai szocialista könyvnek a lefordítását. Ez példája annak, hogy mily buta módon igyekeznek a kormány a szocializmust elnyomni.

Iparunk borzasztó válságban megy át most. A munkabéreket leszállították és sok százezer munkanélküli van az országban s a sztrájkok nagyon gyakoriak. A munkásokkal úgy bának, mint rabzolgákkal, mert nincs törvény, mely védelmezne őket. De ők a szocializmusban látják jövő megváltásukat. Vagy kétszáz-ezer állami alkalmazottunk van, akikkel úgy bának, mint kutyaikkal és épp most tizenöt százalékkal szállították le bérüket. Az élelmi szerek Japánban drágábbak, mint bármely más országban. Japán a világ legmegadózottabb országa. Ez az oka a szocializmus gyors fejlődésének. Reméljük, hogy nyomdai gépeket kapunk. Ha megszerezünk az erre szükséges összeget, akkor rendszeresen nyomtathatjuk lapunkat. Ha csak nem kapunk felségértő pört, vagy ha nem kobozzák el gépünket.

Lipót király kalandja. Bécsi udvari körökben elterjedt hírek szerint, Lipót belga király végleg szakított Vaughan bárónővel, miután megtudta, hogy második gyermekének nem ő az apja. Az erre vonatkozó adatokat állította Klementina hercegnő, a király leánya gyűjtötte össze. Ennek a fordultnak következtében lépéseket tettek, hogy a király kibéküljön leányával: Kóburg Lujza hercegnővel és Lónyai Stefánia grófnővel.

A portugálok nem nagyon szerethetik királyukat. A napokban, mikor Dom Manuel király Oportoból kirándult Coimbra-ba, élénk tüntetéssel fogadták. Amikor visszatért Oportoba, mellette és ellene tüntetést is. Csapatoknak kellett a Dom Pedro-teret megtisztítani, miközben több ember megsebesült. Néhány egyént letartóztattak, de csakhamar szabadon bocsátották őket. A "rend" helyreállt.

A magyarországi szociáldemokrata párt tudománya folyóirata a **Szocializmus**. Előfizetési ára: egy évre 2 dollár, félévre egy dollár. Minden szervezett és elvtárs tartsa kötelességének a "Szocializmus"-t megrendelni és terjeszteni.
Előfizetéseket továbbit a Népakarat kiadóhivatala az összeg beküldése ellenében.

TÁRCA.

IDEGENBEN.
— Irta Lengyel Géza. —
I.

Ot évig volt beteg az öreg Sarkány János. Fűrdőrel-fűrdőre, tenger mellé, fenyvesek közé vándorolt örökösén. A felesége, Ilona asszony vele. Tavasszal, mikor a poros alföldi város is meleg, illatos zöldbe borult, egy-két hónapra hazakerültek. Azután tovább, északra a nyár elől, melegebb vidékre, mikor jött az ősz. Az ötödik tavasz mikor elmult, nem lehetett többé kimozdulni a tágas, csöndes otthonból. Naphosszat, hétszámra mozdulatlanul fekvő Sarkány. Tanárok utazgattak, orvosok egymásnak adták a kilincset. Apólónók dőttek föl, csak Ilona asszony járt-kelt fűrdőháza körül. Az öreg háziorvos megismogatta néha az asszony fáradt, megnyugt arcát:
— Igazgatónk mehetne a betegápolók közé. Nálam már jobban tud mindent.
A város is elismeréssel volt tele.
— Áldott szívé asszony ez — mondogatták.
— Milyen csuf, hogy annakelőtte rosszat is beszéltek róla.

Most már nem beszéltek. Ilona asszony fiatal volt egy kicsit az urához képest és a barátnői szerint vidámabb is, sokkal vidámabb, már egy rossz szó sem hallatszott róla. Fölfedezték, hogy Margit, a lánya egészen meg-nőtt Tizenhét éves. Az asszony pedig — ez dicsegett volt, szívből jövő — egészen hozzá-öregedett az urához.
Néha, nagy rikán végiment az utcán. Megroppanva, sötét ruhában, sima hajjal. Nyoma se volt a régi tünneményes bécsi toaletteknek és el lehetett hinni, hogy a finom, telt, kívánatos termet is eltűnt.
Nyár végén meghalt Sarkány. Egy öreg asszony és egy viruló, fiatal szőke lány kísérték zokogva a temetőbe. Másfél év múlva a leány férjhez ment Gruber ügyvédhez. Odaköltöztek a régi Sarkány-házba. Ilona asszony meghúzódott a két hátsó szobában. Nyugodtan, csöndesen fűrdőhatatlanul ellátta a házat. A gyász-ruhát azonban nem vetette le. A lánya kérlette néha és Gruber kedvesen, udvariasan csökölte meg a kezét:
— Olyan fiatal vagy még, mama.
— Nem, én már öreg vagyok — macacszkodott Ilona asszony.
És viselte a rosszul szabott fekete ruhákat, lesimította haját, összeszorította az ajkait.

II.
Sápadt volt és betegeskedett.
— Szórakozni, mulatni — ajánlotta az öreg háziorvos.
Az asszony busan csóválta a fejét. A doktor vállalt vont, nem rendelt semmit, de egyszer, mikor újra azon tanácskoztak családi körben, hogy mit kellene tenni Ilona asszonnyal, hangos örömmel kiáltott föl:
— Megvan az orovosság. Magának férjhez kell menni.
Az özvegy sirva fakadt, Margit asszony is megsértődött. Később mégis csak kitálltak valamit. Energiikusan, parancsolóan beszélt az anyjával Margit:
— Hat hétre itt hagysz bennünket. Egyedül mégy és messzire, hogy ne is találkozz ismerőssel.
Tavasz volt, fényes, meleg tavasz. A tenger mellé utazott Sarkányné. A lánya néhány nap múlva ezt mondta az urának:
— Tudod, a háztartásban nagyon hiányzik a mama. De — isten bűnül ne vegye — olyan rossz volt már látni a panaszos arcát.
Két hét múlva valahol örömmel újságolták Margitnak:
— Velencében láttam a mamádat. Olyan vidám, hogy nem fogsz ráismerni.
Margit boldogan köszöntöte a jó hírt. Később két barátóját is megörvendezettte:
— Az anyádat Riminiben láttuk. Társaságban volt, kacagott, mulatott. És olyan fiatal, olyan szép, akár te.

Erre összeharapta az ajkát Margit és szótlan lett. Félt valamitől, amit magának se mert bevallani. Ot hét után az özvegy visszajött. Az arca piros volt, de a haja lesimította. Az ajka komolyan lefelé fordult és rajta a régi, kicsit már meg is kopott fekete ruha. Nyugodtan, mintha egy napig lett volna oda, átvette a kulcsokat, járt a konyha és a kamara közt. Csönd és egy kis szomorúság volt újra a háznál.
III.
Nyáron Margiték utazni mentek és a nyaralás után megtörtén, sápadtan találták újra Sarkányné.
— Nem baj no, — vigasztalta Margit az urát — a mama újra elmegy a tengerhez.
Az asszony sóhajtozott beleegyezéssel, de szomorun, mint aki áldozatot hoz. Amíg oda volt melanchólikus, szelíden szomorú leveleket írt Margitnak. Azonban újra hozták a híreket, barátók, akik találkoztak vele utközben, hogy anyja fiatalodis és szépiül.

IV.
A magyarországi szociáldemokrata párt tudománya folyóirata a **Szocializmus**. Előfizetési ára: egy évre 2 dollár, félévre egy dollár. Minden szervezett és elvtárs tartsa kötelességének a "Szocializmus"-t megrendelni és terjeszteni.
Előfizetéseket továbbit a Népakarat kiadóhivatala az összeg beküldése ellenében.

— Végre levetette a gázruháát — ujságolta valamelyik.

Az ősz végén pedig megjött az asszony, szomorú mosolylyal, aprókat lépegetve, az örök fekete ruhában. Tavasszal pontosan újra kezdődött a történet. Az utazás, a vidám hírek, a csipős megjegyzések.

IV.

— Levelet kaptam a mamától, — hazudta ekkor Margit az urának — azt írja, hogy rosszúl érzi magát. Nem felek neki, hanem utána utazom.

Harmadnap ott volt a tengerparton. Átöltözött a szállóban és sétálni indult. Tündöklő nap sütött, egy kis meleg, lágy szél fújt. Félóra múlva már meglátta messziről az anyját. Az emlékeiben élő, a képekről ismert sugárzóan szép asszonynak alig valamelyik elhalványodott mását. A szempár tökéletes életkedvvel ragyogott. Az arc telt és kipírult, dus haj veszi körül és a kalap alól néhány pompás fűrt kiszabadult. Valami omló, lágy anyagu kék ruha rajta, dísz nélkül, kacérság nélkül, de páratlan eleganciával. Mellette egy jól ápolott, de igen köznapi ur, akit mintha már látott volna valahol Margit, Talán az utazások közben, mikor a beteg sárkányt kísérték. Ez az ur teljes bizalmassággal nézett Sárkány nézembe. Előbb beszélgettek, legalább úgy látszott messziről, aztán nem mozdított az ajkuk, de az egymás kezét fogták és löbbzták előre-hátra.

Margit gyorsan visszavonult. Könnyezett egy kicsit és utazott vissza sietve.

— Megtudtam, hogy egészséges a mama, — mondotta az urának — és már tovább is utazott, hát rögtön visszajöttem. Kár lett volna izgatni, de ne is mondd meg neki, hogy utána mentem.

A jó Gruber ebbe is belenyugodott. Sárkányné aztán megjött, pirosan, de szomoruan és gyászban. Őszel már minden megbeszélés nélkül készült az utra.

— Tudom ugyanis, hogy elküldtök — panaszkodott mosolyogva.

— Igen, mama, — felelt csöndesen a lánya — az jót tesz nekem. Ez az a baj, hogy még ott se vagy egy óra után környeztetben. Tudod, ezek az olasz fürdők... tele vannak ismerősökkel. Messzebb kellene menned.

— Messzebb, messzebb — dadogott az asszony. Elpirulva, zavartan nézett a leányára.

Margit hallgatott, az asszony halkán tette hozzá:

— És hosszabb időre. Árt nekem az itthoni tél.

A CLEVELANDI NYOMDÁSOK SZTRÁJKJA.

Egyik new yorki magyar lap a clevelandi magyar nyomdások sztrájkjának befejezését adja hírül olvasóinak a tudósításában siralmas hangon panaszkol el, hogy a főnököknek sikerült sztrájk törököt toborozni, akik aztán a harcot letörték.

Nézünk egy kissé körül és keressük azon okoka, melyek a sztrájk elbukására vezettek. A clevelandi magyar sajtókarónál, melyeknek tulajdonosi Fecso és Kohányi urak, kiknek jellemrajzát és tisztes munkásságát csak néhány nappal a sztrájk előtt ismertettük önmaguk, igyekezve egymás erkölcsi bizonyítványának legdiszesebb és legmagyarosabb kiállítására, mert tekintélyről és névről volt szó. De bezeg azonnal megszűnt a harc a két ur között, mikor munkáikra kifizetéséről, egyben zsebbük megrövidítéséről volt szó. Összeálltak, hogy biztosabban ellentállhassanak munkásaik "tulköveteléseivel" szemben. — A szedőknek kötelességük a szerkesztőket a szedés "művészetére" megtanítani, hogy üzemenakadás ne legyen.

Ilyen körülmények között az üzem minden alkalmazottja több-kevésbé jártas minden szakban oly annyira, hogy ott ideig-óráig a szakmunkást lehet nélkülözni.

A szedők szervezkednek, nem törődve a velük dolgozó gépmesterekkel és immár nyomdai munkát is végző irodai alkalmazottakkal. Sztrájkba lépnek s az eredmény a sztrájk elbukása.

A clevelandi magyar nyomdásoknak le kell vonni a tanulságot ezen vereségből, mert most megtanulhatják, hogy mily előkészületek, mily szerveztség szükséges ahhoz, hogy a munkás követeléseit érvényre tudja emelni.

Nyomdásokról van szó. Azokról a nyomdászokról, kiknek munkája nyomán az évnek úgyszólván 365 nappal adják tudtára Fecso és Kohányi ur személynatelepein, hogy itt vagy ott a sztrájkoló munkások, legtöbbszor szervezeti formájuk helytelensége révén, a győzelem helyett vereséget utána szenvednek. A clevelandi nyomdások arról nem vettek tudomást, őket ez bizonyára nem érdekelte mundaaddig, míg most a maguk bukásán rá kell jönniük arra, hogy bukásukat nem egyedül a főnökök és az őket cserben hagyó "kollegák" idézték elő, hanem elsősorban is szervezeti formájuk, amely megfeleltetett céljának az ipar fejlődésének csecsemő korában, akkor, amikor egy gyárban vagy műhelyben egy szakma munkásai dolgoztak. De az ipar fejlődött.

A műhelyek helyén gyárak, a gyárak helyén va-

lóságos ipari telepek fejlődtek, amelyeken úgyszólván valamennyi szakma munkásai együtt dolgoznak, miért is a munkásoknak az egész üzemben egy szervezetté kell tömörülnök.

De az American Federation of Labor — melynek a clevelandi nyomdások is tagjai s mint ilyenek sztrájkoltak — nem haladt párhuzamosan az ipar fejlődésével, mert a tökévelésvivendó harcát még mindig a régi fegyverekkel igyekeztek megvívni, melynek eredménye legtöbb esetben a szervezett veresége. Ez magyarázza meg a mindinkább kissebbedő bizalmat a szervezett irányába a munkásság részéről — de annál több pártfogást és támogatást a munkaadók részéről.

Az A. F. of L.-t vereségei napról-napra közelebb viszik a végpusztuláshoz. Csak nemzeti gépmester szakértésünk 8 hónapi sztrájk után szenvedtek oly vereséget, hogy nemcsak követeléseiket kellett elejteniük, de még a már kivitt előnyökből is kénytelenek voltak egy részét földadni, míg most clevelandi szakértésünkre került a sor.

Mint fentebb említettem, a sztrájk bukását elsősorban a szervezkedés helytelen formájában találok, mert az egy üzemben dolgozó szedők a szervezettől távol tartják az ugyanott dolgozó gépmestereket, szerkesztőket és irodai alkalmazottakat; azok szervezkedéseivel nem törődnek. Ez a körülmény volt az, mely előidézte a clevelandi nyomdások bukását, nem említve azon egyéb körülményeket, melyeket maga a szervezett gördít legtöbb esetben a munkások harcának megbuktatására. (A "labor fakir"-ek tudják miért. — Szedő.)

Ezen egy körülmény is elég ahhoz, hogy a clevelandi nyomdásokkal egyetemben Amerika munkássága belássa azt, hogy a látszólagos pilanatnyi előnyöket mily nagy kamatot kénytelen visszafizetni; hogy gondolkodóvá tegye és megingassa ama hitében, hogy az ő érdeke azonos munkaadója érdekeivel, hogy megtalálja azon szervezettel, melynek célja a bérrabszolgaság megszüntetése, a munkásoknak egy osztálylává való tömörüése által, mely hatalmától fogva birtokába veszi a termelés eszközét és megtartja magának mindazt, amit termel.

Ez a szervezett az Industrial Workers of the World. (Világ Ipari Munkásai), mely a munkásokat egy osztályba tömörítve lehetetlenné teszi azt, hogy munkás munkás ellen harcoljon, mert egynek sérelmét valamennyi sérelmének tekintik.

Ezeket gondolkoznak clevelandi szakértésünkre s tudatára jönnek annak, hogy az I. W. W. kezei belől harcuk győzelmes kimenetelre biztos lett volna. E veszített csata azonban nem csüggeszta el a harcosokat, hanem új tapasztalatokkal, a harcmezőnek élesebb áttekintésével kizsákmányolók s szemben nagyobb győléttel és nagyobb elszántsággal vegyék föl a küzdelmet az osztályharc mezéjén, az I. W. W. elveinek alapján.

Föl a szervezkedésre. Összműködésünk a világ munkásaival győzelemre visz. —

MUNKÁS BETEGSEGÉLYZŐ SZÖVETSÉGI KIVETÉSI ROVATA.

Szövetségünk osztályaira a következő havi kivetés járul. Kérjük az osztályokat, hogy az összeget postafordultával küldjék be.

Beteg neve.	Osztály.	Nap.	Szegély
1. Fischer Samu	1.	14	18.67
2. Dankovics Józsefné	1.	11	14.67
3. Blasko József	2.	23	30.67
4. Dobos András	2.	18	24.00
5. Veszter János	5.	18	24.00
6. Táposnyai Kálmán	6.	7	9.33
7. Simonfy Sándor	6.	12	16.00
8. Divald Sándor	8.	18	24.00
9. Klementy József	8.	29	38.67
10. Mester Antal	8.	30	40.00
11. Bus István	9.	5	6.67
12. Vasile Krisztina	10.	8	10.67
13. Arzt Antal	14.	20	26.67
14. Takács Ferenc	15.	26	34.67
15. Miliczky János	15.	18	24.00
16. Molnár János	15.	13	17.33
17. Mandl János	16.	6	8.00
18. Kányó györgy	16.	4	5.33
19. Katona István	16.	7	9.33
20. Schmidt Erzsébet	17.	12	16.00
21. Ferenczy György	22.	6	8.00
22. Caj Antal	23.	5	6.67
23. Pongrácz János*	26.	30	20.00
24. Kuzma János	30.	6	8.00
Összesen		346	441.35

A *gal jelzett félszegély 30 20.00

Az egész segély 316 421.35

Intéző bizottság uti. költsége 3.10

Intéző bizottság posta költsége 5.43

Iroda tartási átalány 7.00

Iroda felszerelési cikke 4.35

Összesen \$461.23

Szervezési járulék 26.35

Egynegyed évi kalauz járulék 26.35

Titkári fizetése 26.35

Pénztárnok fizetése 5.27

Főösszeg \$545.55

\$461.23 fizet 513 egész és 14 féltag. Egész: tag fizet 89c., féltag fizet 45c.

\$84.32 fizet 527 tag egyenlő arányban: 16c.

Tehát egész tag fizet \$1.05. Féltag fizet 61c.

Taglétszám mult hóban	566
Fölvétett	22
Összesen	588

Töröltetett	45
Jelenleg van	543
Fölvégesztve	16

Kivetés elszámoltatott tagra 527
Kivetés után bejön \$547.19
Kivetett összeg 545.55

Kivetett többlet \$001.64

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

Tagtársi üdvözlettel
Marossy István, központi titkárság.

A Peoria-i Magyar Szocialista Munkás Szervezet (XXVII. osztály) megáhellőségében, (2907 So. Adams St.) f. hó 28-án, szombaton este 7 órakor

KEDÉLYES ESTÉLYT

Hűsítő italokról és jó zenéről gondoskodott a Vigalmi bizottság.

Szövetségünk XIV. osztálya (Buffalo, N. Y.)

1908 december 25-én, pénteken este, a Zámbo-

ri-féle tereben, (Niagara St. 1995. sz.) a Nép-

akarati javára színlelőadással egybekötött

TANCMULATSÁGOT

rendeznek.

Belépti díj 25c. Kezdeté este 8 órkor.

A Clevelandi Szocialista Munkás Szervezet

1908 december 25-én, karácsony este a Sanger

Hall-ban, 1940 W. 28th St. (volt Ohlsens Hall)

színelőadással egybekötött nagy

TANCMULATSÁGOT

rendez.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

Belépt

